

O'ZBEKISTONDA ISHLAB CHIQRISH HAJMINI RIVOJLANTIRISH VA SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'LLARI

Shukurov Furqat Razzoqovich

Osiyo xalqaro universiteti magistiri

Annotatsiya: Modernizatsiya zamonaviy dasturiy ta'minot yoki yangi, yanada samarali uskunalarni joriy etish orqali amalga oshirilishi mumkin. Shunday qilib, dasturiy ta'minot biznes jarayonlarining bir qismini avtomatlashtirishi yoki xodimlar o'rtasidagi ichki aloqalarni yaxshilashi mumkin.

Kalit so'zi: rentabellik bu daromad (yalpi daromad) va umumiy xarajatlar, xarajatlarini optimallashtirish, ISO 9001, samaradorligi.

Ishlab chiqarish samaradorligini baholash mezonlari Ishlab chiqarish samaradorligi bir qator mezonlarga qarab baholanadi. Tahlilda miqdoriy ko'rsatkichlar tez-tez ishlatiladi. Ularning dinamikasini kuzatish ishlab chiqarish samaradorligining pasayishini aniqlashga va ushbu muammoni hal qilish choralarini ko'rishga imkon beradi. Asosiy tahlil qilinadigan mezonlardan biri bu rentabellikdir, bu korxona resurslaridan foydalanish samaradorligini aks ettiradi. Umuman aytganda, rentabellik bu daromad yalpi daromad va umumiy xarajatlar o'rtasidagi bog'liqlikdir. Bu sof foyda sotish hajmi va sotish rentabelligi nisbati, mahsuldorlik sotilgan mahsulotlar sonining mehnat xarajatlariga nisbati ko'rsatkichlari, shuningdek, innovatsiyalar ishlab chiqarishning raqobatbardoshligini va ishlab chiqarish jarayonida innovatsiyalarning roli. Har bir mezonning ustuvorligi va o'ziga xos og'irligi korxona turiga, uning bozordagi mavqeiga, xodimlar soniga va boshqalarga bog'liq. Korxona menejmentining vazifasi ishlab chiqarish samaradorligi o'sishining asosiy omillarini aniqlashdir. Ko'pincha samarasiz ishlab chiqarish muammosini hal qilish uchta yo'nalishga

to'g'ri keladi - ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirish, ishlab chiqarishga yangiliklarni joriy qilish, shuningdek boshqaruv tizimini o'zgartirish. Xarajatlarni optimallashtirish. Agar tahlillar natijasida kompaniya rentabelligi va ishlab chiqarish rentabelligi bo'yicha past raqobatdosh pozitsiyani egallashi aniqlangan bo'lsa, xarajatlarni kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqish birinchi darajali vazifa bo'lishi kerak. Bularga, masalan, etkazib beruvchilardan yaxshiroq tijorat takliflarini izlash yoki ishlab chiqarish jarayonining tarkibiy qismlari va tarkibiy qismlarini o'zgartirish orqali xomashyo xarajatlarini optimallashtirish bo'yicha qadamlar kirishi mumkin. Yana bir variant - ishlab chiqarishning ko'payishi hisobiga xarajatlarni tarkibidagi doimiy xarajatlarni (masalan, ijara haqi, logistika xarajatlari) kamaytirish. To'g'ri, bu mahsulotni sotishning kafolatlangan bozorlari mavjud bo'lgan taqdirdagina amalga oshirilishi mumkin. Va nihoyat, uchinchi variant - ishchilar sonini optimallashtirish. Masalan, ba'zi xizmatlarni autsorsing orqali. Ushbu usul ko'pincha moliyaviy va iqtisodiy inqiroz paytida kompaniyalar tomonidan ishlatilgan, buxgalteriya hisobi va yuridik funktsiyalarni uchinchi tomon pudratchilariga topshirgan. Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish. Zamonaviy sharoitda innovatsiyalardan foydalanish kompaniyaning raqobatdoshligining asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Axir, ular ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirishga va yanada sifatli tovarlarni taklif qilishga imkon beradi. Modernizatsiya zamonaviy dasturiy ta'minot yoki yangi, yanada samarali uskunalarni joriy etish orqali amalga oshirilishi mumkin. Shunday qilib, dasturiy ta'minot biznes jarayonlarining bir qismini avtomatlashtirishi yoki xodimlar o'rtasidagi ichki aloqalarni yaxshilashi mumkin. Energiya resurslari narxining doimiy o'sib borishi sharoitida energiya tejaydigan texnologiyalarni joriy etish ishlab chiqarish samaradorligining o'sishining muhim omillaridan biri bo'lishi mumkin. Boshqarish tizimining o'zgarishi. Yana bir mashhur usul - ishlab chiqilgan va yaxshi tasdiqlangan boshqaruv tizimlaridan foydalanish. Ular orasida ISO 9001 talablariga asoslangan Sifat menejmenti tizimi (SMS) modeli eng keng tarqalgan bo'lib, u tashkilot faoliyatini takomillashtirish va raqobatbardoshligini oshirish uchun mo'ljallangan. Ishlab chiqarish samaradorligi — korxona miqyosida iqtisodiy faoliyat,

iqtisodiy dasturlar va tadbirlarning foydali natijalar berishi, olingan iqtisodiy samaraning muayyan qiymatga ega bo'lgan resurslarni qo'llagan holda eng yuqori ishlab chiqarish hajmiga erishishga sabab bo'lgan ishlab chiqarish omillari, resurslar sarflariga nisbati bilan tavsiflanadi. Ishlab chiqarish samaradorligi korxona faoliyatining yakuniy natijasini ko'rsatadi. Miqdoriy jihatdan ishlab chiqarish samaradorligini mahsulot ishlab chiqarish uchun sarf qilingan mehnat miqdori bilan o'lchash mumkin, lekin mehnat sarfini aniq o'lchash ancha qiyin. Shu sababli, ishlab chiqarish samaradorligi mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligi; ishlab chiqarish vositalaridan va kapitaldan foydalanish samaradorligi ko'rsatkichlari bilan aniqlanadi. Korxonalarda ishlab chiqarish samaradorligining umumlashgan ko'rsatkichi tovar ishlab chiqarish sur'atlarining o'sishi hisoblanadi, undan tashqari puldagi harajatlar birligiga to'g'ri keladigan mahsulot hajmi, balans foydaning asosiy va aylanma fondlar yigindisiga nisbati, to'la tannarx ko'rsatkichlari muhim ahamiyatga ega. Mehnat unumdorligining o'sishi sur'atlari, mehnatni tejash va mahsulot hajmi o'sishida mehnat unumdorligi hissasi kabi ko'rsatkichlardan ham foydalaniladi. Ishlab chiqarish samaradorligi texnik samaradorlik ishlab chiqarish hajmi, iqtisodiy samaradorlik mehnat unumdorligi, mehnat resurslari, asosiy fondlar, aylanma resurslar, ijtimoiy samaradorlik moddiy resurslar, foyda hisobiga shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bazarova, M. "EFFECTIVENESS OF USING PR-ADVERTISING SERVICES IN THE PROCESS OF PRODUCT DELIVERY ON THE EXAMPLE OF BUKHARA REGION". *Modern Science and Research*, vol. 2, no. 10, Nov. 2023, pp. 798-04,
2. Supievn, Bazarova Mamlakat, and Sakhibova Firuza. "STRATEGIC WAYS OF IMPLEMENTING PERSONNEL POLICY IN COMMERCIAL BANKS." *THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY* 1.7 (2023): 22-25.
3. Supievn, Bazarova Mamlakat. "USING EFFECTIVE WAYS OF CONDUCTING MARKETING RESEARCH IN INTERNATIONAL COMPANIES." *Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities* 11.6 (2023): 624-629.